

dářských a správních orgánech je nutno věnovat velkou pozornost zlepšování zásobování pracujících a péče o pracující a zajistit, aby se široce rozvíjelo hnutí za vybudování více bytů, za jejich lepší vybavení, i za zvýšení výroby doplňkových potravin jako zeleniny vajec a masa.

Opětovně zdůrazňuji, že musíme politickou práci neochvějně stavět na první místo, správně aplikovat zákon o socialistickém rozdělování, posilovat pracovní kázeň a udržovat pracovní pořádek tak, aby všichni lidé byli vedeni k uvědomělé a svědomité práci; dále musíme vhodně rozmísťovat pracovní síly, abychom s maximální efektivností využívali zdroje pracovních sil naší země, musíme prosazovat technickou revoluci, abychom zvyšovali produktivitu práce a odstraňovali rozdíly mezi různými druhy práce, musíme řádně zajišťovat životní podmínky pracujících. Takové je zaměření strany na úseku hospodaření s pracovními silami. Této linii se musíme pevně držet, abychom rozhodujícím způsobem zintenzívnili naši činnost na úseku hospodaření s pracovními silami a zajistili při našem budování socialismu ještě energičtější postup vpřed.

O NĚKTERÝCH TEORETICKÝCH OTÁZKÁCH SOCIALISTICKÉ EKONOMIKY

Odpověď na otázky pracovníků vědy a školství

1. března 1969

V dubnu 1968 se na mě prostřednictvím oddělení pro vědu a školství ÚV Korejské strany práce obrátili vědci s dotazy na některé problémy teorie socialistického hospodářství. Avšak v minulém roce byla situace v naší zemi napjatá, konaly se rovněž akce k oslavám 20. výročí založení republiky, a tak jsem nenašel čas, abych na předložené otázky dal odpověď včas. Někteří vedoucí hospodářští pracovníci a vědci prý nemají do dnes o těchto otázkách jasnou představu a vedou o nich diskuse. Proto bych rád k tomu dnes vyslovil svůj názor.

1. Otázka vzájemného vztahu mezi objemem hospodářství a tempem rozvoje výroby v socialistické společnosti

V poslední době kolují mezi některými ekonomy teorie, že v socialistické společnosti hospodářství sice neustále roste, ale dosáhne-li určitého stupně rozvoje, tempo jeho růstu nepřesahuje ročně 4–5% případně 6–7%. I mezi našimi vedoucími pracovníky ve státních hospodářských orgánech jsou prý nyní lidé, kteří prohlašují, že v kapitalistických zemích nedosahují vyšších ročních přírůstků výroby než 2–3%, takže pro nás je vysokým tempem, i když dosáhneme ročního přírůstku průmyslové výroby pouze 6–7%.

Takováto svá tvrzení podpírají argumenty, že v období rekonstrukce se ve srovnání s obdobím obnovy zmenšují rezervy

růstu výroby, a proto prý čím více se ekonomika rozvíjí a její objem se zvětšuje, tím víc se zmenšují možnosti k zvyšování výroby. Jinými slovy, čím více se průmysl rozvíjí, tím více prý se rezervy postupně snižují a tempo růstu výroby klesá. Říkají, že i v naší zemi byly v období poválečné obnovy četné rezervy, zatím co dnes, kdy byly vybudovány základy socialistické industrializace a kdy jsme vstoupili do období všestranné technické rekonstrukce, rezerv již není tak mnoho, a proto už nelze výrobu stále tak rychlým tempem zvyšovat.

Lidé, kteří takto uvažují, buď nepochopili skutečné předsnosti ekonomického systému socialismu, nebo je vidět nechtějí.

Socialistická společnost má neomezené možnosti zvyšovat neustále svou ekonomiku tak rychlým tempem, jaké je v kapitalistické společnosti zcela nemyslitelné, a tyto možnosti se ještě zvyšují, čím více se socialistická výstavba zrychluje a ekonomická základna upevňuje.

V kapitalistické společnosti v důsledku krizí z nadvýroby je proces reprodukce periodicky přerušován a mnoho společenské práce přichází nazmar, takže výroba se nemůže neustále rozvíjet, zatím co v socialistické společnosti lze veškeré pracovní a přírodní zdroje země využívat co nejracionálněji a výrobu je tudíž možno neustále plánovitě zvyšovat. Tyto možnosti pro růst výroby jsou tím větší, čím pevnější je hospodářsko-organizační funkce státu diktatury proletariátu, čím vyšší je řídicí úroveň pracovníků v hospodářské správě, čím optimálnější je poměr mezi jednotlivými odvětvími národního hospodářství a čím lépe je ekonomika rozvinuta. Socialistický stát jednotně řídí a plánovitě provádí výrobu i rozdělování, akumulaci i spotřebu, a proto může věnovat na akumulaci mnoho finančních prostředků a navíc jich využívat co nejefektivněji, takže může neustále ve velkém měřítku provádět rozšířenou socialistickou reprodukci.

Socialistické výrobní vztahy tak otvírají široké možnosti pro neustálý rozvoj výrobních sil, jichž socialistický stát může využívat k plánovitému a rychlému rozvoji techniky. Stará technika je nahrazována novou, nová technika je zaměňována ještě modernější, ruční práce je mechanizována, mechanizace se nepřetržitě rozvíjí v poloautomatizaci, poloautomatizace v auto-

matizaci – to je zákonitý proces výstavby socialismu a komunismu. Je evidentní, že podle toho, jak rychle se rozvíjí technika, roste v socialistické společnosti neustále i produktivita práce a rychlým tempem se rozvíjí výroba.

Rozhodujícím faktorem, který silně podněcuje v socialistické společnosti rozvoj výrobních sil, je vysoké revoluční nadšení lidí. Základní přednost socialistického zřízení je v tom, že pracující, osvobození od vykořisťování a útisku, pracují s uvědomělým zápalem a iniciativou pro svou vlast a lid, pro společnost a kolektiv, pro své vlastní štěstí. V kapitalistické společnosti nejsou pracující nijak zainteresováni na rozvoji výroby a techniky, protože pracují, aniž by byli zbaveni hrozby nezaměstnanosti a hladu. Naproti tomu v socialistické společnosti si pracující hluboce uvědomují, že výsledky jejich práce se vracejí jim samým, jejich lidu a vlasti, a proto pracují na rozvoji výroby s nadšením. Čím více strana a stát proletariátu v souladu se svou základní funkcí upevňuje mezi pracujícími ideologickou revoluci a postupně odstraňuje z jejich vědomí staré ideologické přežitky, tím více budou pracující vynakládat veškerý svůj um a úsilí na rozvoj socialistické výroby. Tím bude dosaženo i neustálého zlepšování a pokroku ve všech sférách řízení hospodářství, organizace výroby a práce i v rozvoji techniky.

To vše svědčí o naprosté nesprávnosti teorie, že v socialistické společnosti se v závislosti na rozvoji hospodářství a růstu jeho rozsahu postupně zmenšují rezervy pro růst výroby a není možno výrobu neustále rychlým tempem zvyšovat.

Nesprávnost takové teorie dále jasně potvrzují i praktické zkušenosti socialistické výstavby v naší zemi.

Zmíňme se nejdříve o faktech z doby plnění pětiletého plánu. Tehdy členové naší strany a pracující sice úspěšně splnili tříletý plán národního hospodářství, zničenou ekonomiku v podstatě obnovili a stabilizovali i život obyvatelstva, avšak všeobecně byly životní poměry v naší zemi ještě velmi obtížné. Navíc se domácí i zahraniční nepřátelé předháněli ve snaze rozleptat vymoženosti naší revoluce, rozvrátit dílo výstavby našeho lidu. Za takové situace stál před námi akutní úkol vytvořit rychle základnu industrializace pro zajištění rozvoje hospodářství naší

země a zvýšení životní úrovně lidu. K tomu bylo zapotřebí velmi mnoho válcované oceli.

Avšak až do té doby byla v naší zemi jen jedna bloková válcovna slitků (blooming), jejíž nominální kapacita činila pouze 60 tisíc tun. Vystačit však s 60 tisíci tunami válcované oceli by bylo nemožné – vždyť jsme musili stavět města i vesnice, budovat továrny i vyrábět stroje.

Naše strana jako ve všech těžkých revolučních bojích v minulosti, kdy věřila dělnické třídě, opírala se o její sílu a tak překonávala a vítězila nad obtížemi a překážkami, se i tentokrát rozhodla obrátit se na dělnickou třídu, poradit se s ní a vzniklou obtížnou situaci vyřešit.

Z pověření politického byra ústředního výboru strany jsme se vypravili do Kangsonské ocelárny. Když jsme se tehdy tázali vedoucích pracovníků této ocelárny, zda by bylo možno zvýšit výrobu ocelového materiálu až na 90 tisíc tun, vrtěli někteří lidé hlavami a tvrdili, že to půjde těžko. Tak jsme shromáždili dělníky a řekli jsme jim: Sotva jsme jakž takž obnovili hospodářství, frakcionáři už zvedají hlavy proti straně, velmocenští šovinisté na nás činí nátlak, američtí imperialisté a loutková klika Li Syn Mana zuřivě halasí o „pochodu na sever“. Máme však my přes to všechno ztratit hlavu a poddat se těmto vážným obtížím, které se postavily do cesty veliké věci naší revoluce a výstavby? To nelze! My věříme jedině dělnické třídě, hlavnímu oddílu naší revoluce, kromě vás nemáme nikoho, o koho bychom se mohli opřít. Aby byly tyto vážné obtíže, do nichž se strana dostala, překonány, neměli byste vy pozvednout svého ducha, vynaložit všechno své úsilí, vyrábět více, stavět lépe, rozvíjet hospodářskou výstavbu ještě usilovněji?

Když jsme tímto způsobem prováděli politickou práci, dělníci z Kangsonu se zavázali, že 90 tisíc tun válcované oceli vyrobí. Aktivně se zmobilizovali, doplnili si stávající strojní zařízení, řešili problémy, které se vyskytly – a výsledkem jejich boje v onom roce bylo ne 90 tisíc tun, nýbrž 120 tisíc tun vyrobené válcované oceli. Dnes bylo možno výrobní kapacitu blokové válcovny slitků v této ocelárně zvýšit na 450 tisíc tun, jinými slovy na téměř osminásobek původní nominální kapacity.

Nejen v ocelárně v Kangsonu, ale ve všech odvětvích národního hospodářství a ve všech továrnách a podnicích byly staré nominální kapacity výroby překonávány a docházelo k velikým přeměnám; denně bylo dosahováno nových rekordů, které udivovaly svět a hospodářství naší země se rozvíjelo velice rychlým tempem. A tak pětiletý plán, který předpokládal zvýšení hrubého objemu průmyslové výroby 2,6 krát, byl splněn za dva a půl roku a také plán výroby hlavních druhů průmyslových výrobků podle indexů fyzického objemu byl celkově splněn nebo překročen za čtyři roky.

Během 7–8 let, jež uplynuly od splnění pětiletého plánu dodnes, byly energicky prosazovány úkoly všestranné technické revoluce, bylo vybudováno mnoho nových průmyslových odvětví, od základu se zlepšilo technické vybavení průmyslu a rozsah výroby se několikanásobně zvýšil. Kdyby byla správná „teorie“ některých lidí o tom, že tempo růstu výroby klesá v závislosti na zvětšování rozsahu výroby, pak v období po splnění pětiletého plánu bychom už nemohli zajistit v naší zemi vysoké tempo růstu výroby. Avšak přestože byla v naší zemi dodatečně vynakládána velká část akumulace na výstavbu obrany státu, v souvislosti s tím, jak se zintenzivňovaly agresivní pokusy amerického imperialismu, rozvíjelo se hospodářství v období sedmi letky i nadále vysokým tempem. Zvláště národohospodářský plán na rok 1967 jakožto plán prvního roku, kdy bylo realizováno usnesení stranické konference o souběžném provádění hospodářské i branné výstavby, byl velmi napjatý, neboť předpokládal zvýšení hrubého objemu průmyslové výroby proti předcházejícímu roku o 12,8%. Ale ve skutečnosti jsme i v roce 1967 plán vysoce překročili a během jediného roku jsme průmyslovou výrobu zvýšili o 17%. A kdyby bývalo v onom roce nedošlo ke škodám v důsledku nebyvalé povodně, mohla být průmyslová výroba zvýšena více než o 20%. To je výsledkem toho, že naše strana posilovala ideologickou revoluci mezi pracujícími, vyvolávala v nich uvědomělou aktivitu a vedla rozhodný boj proti pasivitě, konservatismu a všem ostatním starým idejím, které se našemu hnutí a postupu vpřed stavěly do cesty.

Uveďme jako příklad rudný důl Songhung.

V roce 1967 přijeli pracovníci dolu Songhung s plánem, který byl postaven velmi nízko, a i když po přesvědčování v Radě ministrů plán o něco zvýšili, bylo to ve srovnání s požadavky strany málo. S cílem rozvinout mezi pracovníky dolu Songhung politickou práci svolal proto ústřední výbor strany schůzi, na niž pozval všechny pracovníky dolu až po vedoucí čet. Na místě jsme jim řekli, že chceme-li úspěšně plnit linii souběžného provádění hospodářské a branné výstavby, vytyčené stranickou konferencí, pak musejí v dole Songhung vytěžit více barevných kovů. A tito soudruzi se poté zavázali, že vytěží ještě víc barevných kovů, než Rada ministrů stanovila. A nakonec vytěžili téměř dvojnásobné množství rud a barevných kovů, než přislíbili napoprvé.

Vezměme si jiný příklad.

Pracovníci v odvětví strojírenského průmyslu tvrdili, že v jejich sektoru už nemají rezervy, a proto jsme se v roce 1967 vypravili do strojíren v Rjongsongu, abychom tam podnítili plamen novátorství. A když se dělníci tohoto závodu do toho potom pustili, splnili napjatý roční plán včetně vstřícného plánu do 10. října, to znamená o dva měsíce a dvacet dní dříve.

I v minulém roce se v průběhu boje za splnění národohospodářského plánu našly ohromné rezervy.

V situaci, kdy američtí imperialisté zběsile rozdmýchávali válečnou hysterii v souvislosti s incidentem s lodí „Pueblo“, ústřední výbor strany vydal výzvu všem závodům a podnikům všech odvětví národního hospodářství, aby splnily veškeré výrobní a stavební úkoly loňského roku před termínem a zvýšily výrobu využitím ušetřených pracovních sil, materiálu a zařízení.

Všechny závody a podniky tuto revoluční výzvu strany přijaly a mnohé továrny a podniky ve vřelé touze vyhnat americké imperialisty z území naší vlasti a co nejrychleji dosáhnout sjednocení vlasti navrhovaly, aby jim byly přiděleny ještě další úkoly, a své závazky výtečně plnily.

To vše dokazuje, že ať je rozsah hospodářství jakkoliv velký, vždy lze ekonomiku rozvíjet rychle, pokud se v souladu s kursem, vytyčeným naší stranou, správně provádí politická práce

a zvyšuje se politické uvědomění mas, vyvolává se jejich revoluční zápal a neustále se zdokonaluje technika.

Teorie o tom, že v jisté etapě rozvoje průmyslu se rezervy snižují a nelze již dosáhnout rychlého tempa růstu průmyslové výroby, nemá nic společného s marxisticko-leninskou ekonomickou teorií. „Teorie“, hlásající, že rozsahem mohutné hospodářství se nemůže rychle rozvíjet, není nic jiného než sofistika, pomocí níž chtějí někteří lidé ospravedlnit to, že se jim technika rychle nerozvíjí a hospodářství přešlapuje na místě, což je však proto, že oni sami – hovoříce o jakési „liberalizaci“ a „demokratickém rozvoji“ – se nestarají o výchovu pracujících, jsou ideologicky rozkolísáni, utrácejí čas lelkováním, ale svou práci řádně nevykonávají.

Když Lenin po vítězství Říjnové socialistické revoluce hovořil o bezprostředních úkolech sovětské moci, vytyčil slavnou tézi, že komunismus je sovětská moc plus elektrifikace celé země. Tato Leninova téze přes svou stručnost skrývá v sobě hluboký smysl. Myslím, že správné pochopení této téze a její převedení do praxe má velmi důležitý význam pro budování socialismu a komunismu. Co znamená sovětská moc, o níž hovořil Lenin? Neznamená nic jiného než diktaturu proletariátu. Tudiž stát dělnické třídy musí neustále vést třídní boj, rozvíjet ideologickou a kulturní revoluci a tím přetvářet vědomí lidí, musí zvyšovat technickou a kulturní úroveň a plnit úkol revolucionizování celé společnosti a její přetváření podle vzoru dělnické třídy. Výraz elektrifikace znamená, že je třeba vysoce rozvinout techniku do takového stupně, aby všechny výrobní operace bylo možno automatizovat, a mocně upevnit materiálněvýrobní základnu společnosti. Krátce řečeno, tato Leninova téze nás učí, že komunismus bude skutečně teprve tehdy, až při upevnění diktatury proletariátu bude dovršena ideologická a kulturní revoluce a celá společnost bude revolucionována a přeměněna podle vzoru dělnické třídy, a až dovršením technické revoluce bude vybudována pevná materiálně-technická základna, schopná vytvořit mohutné výrobní síly.

Pokud bychom opomněli jednu z těchto věcí – diktaturu proletariátu anebo technickou revoluci, o nichž Lenin mluví –

nemohli bychom neustále rychlým tempem rozvíjet socialistické hospodářství a vybudovat později komunismus. A proto chceme-li komunismus vybudovat, musíme diktaturu proletariátu upevňovat a technickou revoluci energicky prosazovat. Protože Lenin zemřel, aniž mohl sám přímo komunismus budovat, musíme jeho tézi správně rozvinout. Avšak někteří lidé nechtějí této tézi správně rozumět, ani ji provádět. Abychom v budoucnu uspíšili socialistickou výstavbu ještě rychlejším tempem, musíme se důsledně v oblasti ekonomické teorie postavit proti pravicovému oportunismu. Budeme-li oslabovat diktaturu proletariátu, aniž bychom vystupovali proti pravicovým úchytkám v ekonomické sféře a nebudeme-li provádět politickou práci a naopak se budeme pokoušet vypěstovat mezi lidmi individuální egoismus a přivádět je do pohybu jediné pomocí peněz, pak u nich nemůžeme podnítit kolektivní hrdinství ani iniciativu a tudíž nemůžeme úspěšně splnit ani úkoly technické revoluce, ani úkoly hospodářské výstavby. Budeme-li postupovat podle pravicově-opportunistickejších teorií a nebudeme rozvíjet hospodářství rychlým tempem, pak se může stát dokonce obtížným zabezpečit pro všechno obyvatelstvo práci a výživu. Kdypak bychom v takovém případě my, kteří jsme zdědili od staré společnosti velmi zaostalé výrobní síly, dohonili vyspělé země, kdy bychom potom vybudovali komunistickou společnost, v níž každý pracuje podle svých schopností a dostává podle svých potřeb? Musíme odmítnout pravicově-opportunistickejší teorie, důsledně hájit revoluční ideologii naší strany i teorii naší strany o hospodářské výstavbě a až do konce je uvádět v život a tím pokračovat i nadále v socialistické výstavbě velikým pochodem čchollima.

2. Otázka zbožní formy výrobních prostředků a využití zákona hodnoty v socialistické společnosti

Mezi některými ekonomy se prý vedou spory o tom, zda v socialistické společnosti jsou výrobní prostředky zboží, či ne, a

zda v oblasti jejich výroby a směny působí zákon hodnoty, či nikoliv.

Myslím, že tyto otázky nelze posuzovat mechanicky. Výrobní prostředky v socialistické společnosti mohou být podle okolností zbožím, neb jím být nemusí; a proto v případě že jsou zbožím, platí pro ně zákon hodnoty, v případě že zbožím nejsou, hodnotový zákon neplatí. To proto, že zákon hodnoty je zákonem zbožní výroby.

V kterém případě se tedy výrobní prostředky stávají zbožím a v kterém případě zbožím nejsou? Domnívám se, že chceme-li správně tuto otázku rozřešit, je především zapotřebí ujasnit si přesně podstatu zboží a historii zbožní výroby.

Zboží je předmět, zhotovovaný nikoliv pro vlastní přímou spotřebu, nýbrž za účelem prodeje. Jinými slovy, zbožím jsou předměty, zhotovované s cílem směny, nikoliv všechny výrobky. A z toho již jasně vyplývá, že mají-li se vyráběné předměty státi zbožím, je za prvé nutno, aby existovala společenská dělba práce, kdy se vyrábějí různé předměty, a za druhé, musí zde býti člověk, který nějaký předmět prodává, a jiný, který ho kupuje, člověk, který prodejem ztrácí vlastnické právo tohoto předmětu, a jiný člověk, který koupí předmětu vlastnického práva nabývá. Jinak řečeno, má-li probíhat zbožní výroba, musí existovat společenská dělba práce, musí být diferenciovány vlastnické vztahy k výrobkům. A proto v případě, že společenská dělba práce neexistuje nebo vlastnictví není diferencováno a existuje jediná forma vlastnictví, nemůže zbožní výroba existovat.

Také existenci zbožně-finančních vztahů v socialistické společnosti je nutno vykládat z existence společenské dělby práce a z různých forem vlastnictví výrobků. Jak je všeobecně známo, v socialistické společnosti dělba práce nejen existuje, ale každým dnem se více rozvíjí a také pokud jde o vlastnické vztahy, existuje zde státní a družstevní vlastnictví výrobních prostředků i osobní vlastnictví spotřebních předmětů, i když v průběhu socialistické revoluce soukromé vlastnictví mizí a různé ekonomické formy, které existovaly na počátku přechodného období, se postupně mění v jedinou socialistickou ekonomickou formu.

Navíc v podmínkách, kdy komunismus dosud nezvítězil v celosvětovém měřítku a existují státní hranice, musí socialistický stát provozovat i zahraniční obchod.

Toto všechno jsou podmínky pro existenci zboží výroby v socialistické společnosti. Samozřejmě, že zboží výroba v socialistické společnosti je zboží výrobou bez kapitalistů, a proto ani zákon hodnoty nepůsobí slepě jako v kapitalistické společnosti, nýbrž působí pouze v omezeném rozsahu a stát jej plánovitě využívá jako ekonomické páky ke správnému řízení hospodářství. Až v budoucnosti skončí přechodné období a družstevní vlastnictví přejde ve vlastnictví všelidové a bude vytvořena jediná forma vlastnictví, pak společenské produkty – nebereme-li v úvahu zahraniční obchod – nebudou zbožím, ale budou nazývány jen výrobními prostředky a spotřebními předměty nebo se jim dá jiné pojmenování. To znamená, že tedy i působení hodnotového zákona zmizí. Samozřejmě, že společenská dělba práce se i tehdy bude neustále rozvíjet, ale výroba zboží existovat nebude.

Jak mnozí vědci, tak mnozí vedoucí hospodářští pracovníci nyní dobře nechápou otázku, zda výrobní prostředky v socialistické společnosti jsou zbožím, či nikoliv, a proto se dopouštějí pravicových nebo levicových chyb jak v oblasti teorie, tak v oblasti řízení hospodářství. A tak někteří lidé, následující revizionistické teorie, přeceňují význam zboží výroby a zákona hodnoty a dopouštějí se pravicové úchytky, směřující k řízení hospodářství kapitalistickým způsobem. A jiní lidé opět ignorují přechodný charakter naší společnosti, vůbec neuznávají roli zboží výroby a zákona hodnoty a v důsledku toho se dopouštějí krajních levicových omylů, které jim nedovolí racionalizovat řízení podnikání a přinášejí značné mrhání výrobními prostředky i pracovními silami. Správně pochopit tyto otázky a vypořádat se s nimi má pro výstavbu socialistického hospodářství nesmírně důležitý význam. Otázka využití zboží-finančních vztahů je tedy důležitým problémem, který musí stát dělnické třídy v období přechodu od kapitalismu k socialismu správně vyřešit. Pravicové nebo levicové chyby v této otázce by mohly přinést vážné ztráty.

Rovněž důvody, kdy v socialistické společnosti jsou výrobní prostředky zbožím a v kterém případě nikoliv, je nutno hledat v diferenciaci vlastnictví. I když v socialistické společnosti výrobní prostředky mění své místo, nejsou zbožím, pokud nemění vlastníky; změní-li se vlastníci, jsou zbožím. Z toho vyplývají jasné závěry:

Za prvé, v případě, že výrobní prostředky vyrobené ve státním vlastnictví přecházejí do družstevního vlastnictví nebo naopak výrobní prostředky vyrobené v družstevním vlastnictví přecházejí do státního vlastnictví, jsou v obou případech zbožím a tudíž zde působí i zákon hodnoty; za druhé, výrobní prostředky družstevního vlastnictví, které jsou směňovány mezi zemědělskými družstvy nebo mezi výrobními družstvy anebo mezi zemědělskými a výrobními družstvy, jsou v obou případech zbožím a i zde se uplatňuje zákon hodnoty; za třetí, jsou-li výrobní prostředky exportovány do jiné země, jsou zbožím a koupě a prodej takového výrobního prostředku se provádí podle cen světového trhu nebo podle cen na socialistickém trhu. Například požadují-li od nás takové země jako Indonésie nebo Kambodža obráběcí stroje, jsou tyto obráběcí stroje, které do těchto zemí prodáme, zbožím a musíme za ně dostat zaplacenou příslušnou cenu. Nebo v případě, že by se konfederace mezi Severem a Jihem naší země podle návrhu naší strany na sjednocení vlastní uskutečnila – i když tomu nyní zatím tak není – a jihokorejský podnikatelé by na nás požadovali strojní zařízení, museli bychom jim je prodat a toto strojní zařízení by bylo zbožím; i zde by se musel brát v úvahu zákon hodnoty.

A jak je to potom se zařízením, materiály a surovinami, které jsou směňovány mezi státními podniky? Ty zbožím nejsou. Takovéto výrobní prostředky jsou totiž vyráběny na základě socialistické kooperované výroby a i když jsou přemísťovány z jednoho podniku do druhého, vlastnické právo na tyto výrobní prostředky má i nadále socialistický stát. Navíc jsou takové výrobní prostředky dodávány nikoliv na základě volné koupě a prodeje, nýbrž plánovitě poskytovány státem podle plánu materiálně-technického zásobování. Zrovna tak, jako jsou poskytovány zbraně armádě, zajišťuje stát výrobní prostředky

podnikům, domnívá-li se, že je to potřebné, i když o ně podnik třeba ani nežádá. Ani o strojním zařízení, materiálu a surovinách, směňovaných navzájem mezi státními podniky, nelze tedy říci, že jsou zbožím, realizovaným při uplatnění zákona hodnoty.

Jak tedy máme nazývat takové výrobní prostředky, které jsou předávány navzájem mezi podniky státními, není-li to zboží? A nevyužíváme-li zákona hodnoty, čeho potom využíváme při kalkulaci cen, když se tyto výrobní prostředky předávají anebo jak počítáme výrobní náklady při jejich výrobě? Bylo by správné říci, že výrobní prostředky, které jsou směňovány mezi státními podniky na základě plánu materiálně-technického zásobování a plánu kooperované výroby, nejsou sice zbožím, ale berou na sebe zboží formu, takže ani hodnotový zákon zde nepůsobí svým obsahem jako u zboží výroby, nýbrž se uplatňuje jenom svou formou.

Jinými slovy, takovéto výrobní prostředky nejsou zbožím ve vlastním slova smyslu, ale mají pouze formu zboží, takže zde nepůsobí ani zákon hodnoty ve vlastním slova smyslu, nýbrž je využíván jen co do formy; při výrobě a směně výrobních prostředků se nevyužívá hodnoty, nýbrž hodnotové formy pouze jako nástroje pro ekonomickou kalkulaci.

Jak je možno vysvětlit, že výrobní prostředky, které jsou směňovány mezi státními podniky, nejsou zbožím, ale mají pouze zboží formu? Je to proto, že tyto podniky — ač jsou všechny podniky jediného státního vlastnictví — při využívání a řízení výrobních prostředků a provozování hospodářské činnosti mají navzájem relativní samostatnost, jako by to byly podniky různého vlastnictví. Podniky státního sektoru, které jsou samostatnými rozpočtovými jednotkami, jsou sice všechny ve vlastnictví státu, ale podle jednotného státního plánu dostává každý z nich od druhých podniků výrobní prostředky, kterých využívá, a sám musí hradit výdaje, vynaložené na výrobu výrobků, a odvádět státu jistý zisk.

Bez ohledu na to, že jde o podniky stejného vlastnictví, takováto provozní samostatnost všech podniků státního sektoru, jež jsou samostatnými rozpočtovými jednotkami, budí dojem, jakoby výrobní prostředky mezi nimi navzájem směňované byly

zbožím, zrovna tak jako výrobní prostředky, které přecházejí do jiného vlastnictví. A tak i když se jedná a samostatné rozpočtové podniky stejného státního sektoru, nepředávají si navzájem výrobní prostředky jen tak bezplatně nebo za pakatel, nýbrž za ceny stanovené jednotně státem na základě spotřeby společensky nutné práce v souladu se zásadou rovnocenné náhrady. I když jde o podniky, které jsou všechny stejně státní, je třeba rozlišovat co je moje a co tvoje, a výměnu výrobních prostředků provádět na základě přísného propočtu.

Proč je poskytována podnikům ve státním sektoru samostatnost po stránce provozní činnosti a proč si musí výrobní prostředky, které nejsou zbožím, předávat mezi sebou podle principu ekvivalentnosti na základě přísného propočtu? Je to v souvislosti se zvláštnostmi socialistické společnosti jako společnosti přechodného období. V socialistické společnosti se výrobní síly dosud nerozvinuly do takového stupně, aby každý pracoval podle svých schopností a dostával podle svých potřeb. Všichni lidé dosud nemají vysoké kolektivní cítění, aby šetřili a udržovali státní majetek tak zodpovědně, jako by to bylo jejich osobní vlastnictví. Je nemálo případů, že i do značné míry převychovaní lidé se nedívají na práci jiných státních orgánů nebo podniků jako na svou vlastní práci a nepracují pro ně tak obětavě; a to už ani nemluvím o lidech s přežitky staré ideologie, kteří — zatíženi lokálpatriotismem a resortismem — staví do popředí úzké zájmy svého podniku nebo svého kraje a ujídají ze zisku státu nebo jiného orgánu a podniku. A dále, přestože práce je v socialismu samozřejmě čestnou a radostnou věcí, nestala se dosud tím prvním životním požadavkem, tak jak tomu bude v komunismu. Toto vše právě vyžaduje, aby za socialismu při směně mezi socialistickými podniky byla prováděna přísná ekvivalentní kalkulace, bez ohledu na to, že tyto podniky jsou všechny stejně ve státním vlastnictví. Kdybychom v naší společnosti měli veliké bohatství produktů a všichni vedoucí pracovníci podniků i pracující se zbavili individualistického egoismu a kdyby na státní majetek pohlíželi jako na svůj a všechnu státní činnost vykonávali tak obětavě jako vlastní práci pro sebe, pak by ekvivalentního propočtu nebylo zapotřebí.

Správné využívání zboží formy a obchodní formy v oblasti výroby výrobních prostředků a směny má určitý význam též při systematickém zvyšování rentability podniků a státní akumulace odstraňováním plýtvání společenskou prací a upevněním systému hospodárností, a proto je zapotřebí, aby všechna odvětví a všechny podniky národního hospodářství jich přísně využívaly.

Především na úseku výroby výrobních prostředků je nutno správným využitím formy hodnoty vyvinout úsilí k upevnění systému přísné kalkulace a kontroly wonem (peněžní jednotka v KLCDR – pozn. překl.) nad využitím surovin, materiálů a práce a k systematickému snižování norem spotřeby materiálu na jednotku produkce.

Abychom odstranili plýtvání strojním zařízením, surovinami a materiály a racionálně jich využívali, musíme i v oblasti směny správně sestavit plán materiálně-technického zásobování a současně dostatečně využívat obchodní formy. To, že jsme vytvořili obchodní společnosti pro materiální zásobování a materiál i suroviny jsou prodávány a nakupovány prostřednictvím těchto firem, má sloužit řádnému zabezpečení zásobování.

Avšak naši hospodářští pracovníci se s tím nedovedou dobře vypořádat. I v učebnicích politické ekonomie je řečeno pouze to, že výrobní prostředky jsou vyňaty ze sféry směny zboží a jsou plánovitě podnikům poskytovány, ale není tam psáno konkrétně nic o tom, jak a jakou formou se toto zásobování děje. Učebnice politické ekonomie se otázkou zásobování výrobními prostředky téměř nezabývají a otázku nákupu a prodeje materiálu a surovin mezi státními podniky se dokonce vůbec nezmiňují.

Díky tomu se v materiálním zásobování objevuje mnoho nedostatků. Podniky při zabezpečování materiálu nebo surovin je berou tak jak jsou, bez ohledu na to, zda jsou drahé nebo laciné, a nevěnují zvláštní zájem jejich ceně. A nejen to, občas se stává, že v některých podnicích se bez užitku vzácné materiály hromadí, zatímco v jiných podnicích zase chybí, což ve výrobě způsobuje komplikace.

Příčinou toho bývá samozřejmě i skutečnost, že ve Státní

plánovací komisi nesestavili plán materiálního zásobování správně, ale víc než to spočívá problém v tom, že není respektován fakt, že i zásobování materiálem a surovinami se realizuje obchodní formou. Jinými slovy, ignorovalo se, že i mezi státními podniky se uplatňuje forma nákupu a prodeje a že proto i materiál a suroviny se realizují formou zboží směny. A tak stačí, když plánovací orgán sestaví nesprávně plán materiálního zásobování a nikdo už nenese odpovědnost za to, jestli materiál leží ladem nebo jím je plýtváno, ba dokonce ani není kde tyto otázky řešit.

Abychom tento problém napravili, musíme především zvýšit úlohu firem pro materiální zásobování. Budou-li firmy pro materiální zásobování dobře pracovat, nebude se sjíždět mnoho lidí za materiálem a bude možno podnikům potřebné materiály účelně dodávat, třeba v malém množství, ale tak, aby jich podniky využívaly efektivně; pak nebude docházet k případům, že podniky berou bez propočtu to, co přijde, ať to potřebují či nikoliv, a pak to u nich leží nevyužito nebo se tím zbytečně mrhá.

Musíme si uvědomit, že výrobní prostředky, které závody a podniky vyrábějí, jako strojní zařízení, suroviny a materiály, berou na sebe při vzájemném předávání mezi podniky formu zboží směny, i když přitom zůstávají stále státním vlastnictvím. A protože otázkou zde zůstává cena, je možno věci ve skutečnosti napravovat v procesu zásobování i tehdy, když plán náhodou nebyl správně sestaven.

V naší společnosti se pochopitelně vše vyrábí plánovitě, plánovitě se i dodává a plánovitě konzumuje. Tím spíše ve všelidovém vlastnictví jsou výroba, zásobování i spotřeba plně plánovány. Ale naplánovat vše přesně není nikterak snadnou záležitostí. Již přes dvacet let uskutečňujeme plánované hospodářství a neustále zdůrazňujeme, aby se plán sestavoval objektivně, nicméně dosud plánovací práce nejsou na patřičné výši.

Stejně je to i s plánem zásobování materiály a surovinami. Stává se, že něco z plánu vypadne, nebo se k dodání naplánuje něco zbytečně. Kde se mají tedy tyto případy řešit? Musí být řešeny obchodními společnostmi. Jinými slovy, tyto věci musí

být doplňovány a korigovány prostřednictvím firem v průběhu nákupu a prodeje materiálů a surovin.

Koneckonců i v případech, kdy plán materiálního zásobování byl sestaven správně, ale skutečné zásobování není prováděno dobře, není tento plán možno splnit. Jestliže při zásobování materiálem a surovinami se ignoruje obchodní forma, tj. forma nákupu a prodeje a zásobování se provádí jen podle plánu, mohou v podnicích užívat materiálu a plýtvat jím, jak se jim zlíbí. Dokud všichni naši pracovníci a pracující se nestanou komunisty, mohou se takovéto případy kdykoliv vyskytnout.

Proto musíme zvyšovat úlohu obchodních firem v zásobování materiály a surovinami a dostatečně využívat formy zboží směny. Musíme dosáhnout toho, aby podnik nakupující příliš mnoho některých materiálů neměl možnost nakupovat jiné materiály a aby v případě plýtvání materiálem to mělo velký vliv na jeho hospodářsko-provozní činnost. Jedině budou-li v zásobování surovinami a materiálem vytvořeny takovéto podmínky, budou pracovníci podniků kalkulovat s cenou materiálu a náklady na dopravu, budou si materiálů cenit, lépe je skladovat a spravovat a snažit se o snížení norem spotřeby materiálu na jednotku produkce.

Rád bych dále uvedl některé své názory na otázku správného využití zákona hodnoty ve sféře zboží výroby a směny zboží.

Při využívání zákona hodnoty je nejdůležitější správné stanovení cen zboží. Při stanovení cen se musí brát dobře v úvahu základní ekonomický zákon socialismu a zákon hodnoty.

Především se při určování ceny musíme přesně opírat o množství společensky nutné práce, která je ve zboží obsažena. Jestliže nestanovíme cenu na základě spotřeby společensky nutné práce, nemůžeme zachovat vzájemné cenové relace ani správně provádět socialistické rozdělování a můžeme nepříznivě ovlivnit rozvoj společenské výroby.

Uvedu to na příkladu. Přišel jsem kdysi do jednoho obchodu v okrese Čchangsong v provincii Severní Pchjongan. Metr látky ze tkané příze, na jejíž výrobu bylo potřebí 200 gramů příze, stál tehdy v tomto obchodě 3 wony, zatímco cena jednoho

50 gramového klubka příze činila 5,40 wonů. To znamená, že jedno klubko příze bylo dvakrát dražší než metr barvené tkaniny utkané ze tkané příze, která by stačila na čtyři klubka. Je samozřejmě možno brát v úvahu, že v podniku místního hospodářství nebylo předení tak mechanizováno, a proto bylo nutno vynaložit více práce a tudíž poněkud stouply i výrobní náklady. Ale přesto vlastní náklady na přízi nemohou být vyšší než vlastní náklady na látku, která se tká, pokud by se ovšem příze nepředla na ručním kolovrátku. A kdyby dokonce výrobní náklady byly i takto vysoké, nelze stanovit cenu bez přihlídnutí k spotřebě společensky nutné práce. Proto takovéto ničím nepodložené zvýšení ceny odporuje logice.

Dále při určování cen musíme dosáhnout toho, aby ceny na výrobky široké spotřeby byly stanoveny levně. Samozřejmě, jak už bylo výše řečeno, ceny je nutno stanovit s ohledem na hodnotu. Ale to naprosto neznamená, že není možné, aby se cena odchýlila od hodnoty zboží. Strana a stát dělnické třídy musejí pružně regulovat ceny zboží a snižovat ceny zboží široké spotřeby. Jinými slovy, takové zboží jako rýži, tkaniny, obuv, moskytové sítě, nitě, zápalky, školní potřeby a jiné zboží, bez něhož se materiální a kulturní život obyvatelstva nemůže obejít, musí být prodáváno levně. Právě v tom spočívá správné využití zákona hodnoty a odpovídá to základnímu požadavku socialistického zřízení, které má všem pracujícím bez rozdílu poskytnout výživu, oblečení a umožnit všem stejně dobrý život.

A naopak, jestliže stanovíme ceny na zboží široké spotřeby vysoko, není možno, aby se plně projevil předností socialistického zřízení a životu lidu by to mohlo přinést komplikace. Kdybychom kupříkladu zvýšili cenu smíšených vinalonových tkanin, po nichž je mezi našimi lidmi tak velká poptávka, nemohli by se všichni odívat tak, jak se patří. A kdyby učebnice, tužky, sešity, školní brašny a jiné školní potřeby byly cenově těžko dostupné, děti by se nemohly učit tak, jak je žádoucí, přestože máme zavedeno povinné školní vzdělání.

Mezi našimi pracovníky se však objevují tendence zvýšit rozpočtové příjmy státních financí tím, že neodpovídajícím způsobem zvyšují ceny zboží široké spotřeby. A tak pracující nemo-

hou nakupovat tkaniny tak, jak by bylo záhodno, ani dobře šatit děti, přestože vyrábíme tolik tkanin, že na hlavu jednoho obyvatele připadá 20 metrů. Samozřejmě, že hlavní důvod, proč nemůžeme lidem poskytnout hodně tkanin, je v tom, že v naší zemi dosud některé tkaniny nevyrábíme levně. Ale rovněž si musíme být jasně vědomi i toho, že důležitou příčinou, proč neposkytujeme lidem dost tkanin, je i chybný postoj pracovníků, kteří chtějí zabezpečit příjem státního finančního rozpočtu tím způsobem, že ceny tkanin zvýší. V důsledku chybné činnosti pracovníků cena tkanin během několika posledních let neustále bezdůvodně stoupala.

Nenapraví-li tito pracovníci své nesprávné názory a přístup k práci, nebude možno rychle zvýšit životní úroveň lidu. Ve skutečnosti se nezdá, že tkaniny leží dlouho na skladě, neboť kvůli vysoké ceně nejdou na odbyt, a nakonec se stejně musí prodat za sníženou cenu. A v takovém případě to nakonec přináší škodu životní úrovni a neumožňuje to ani zajistit příjem státního finančního rozpočtu.

A proto naše strana a vláda i v tom případě, že nemůže zvýšit rozpočtové příjmy státních financí, po stanovení určitého procenta příjmu z obrátu určuje ceny na zboží široké spotřeby nízko. Velmi nízké ceny zabezpečuje zvláště u dětského zboží, kde jsou sotva pokryty výrobní náklady. I v budoucnosti musíme nadále dbát této zásady.

A naopak u zboží, jehož dodávky co do množství jsou ještě omezené, jako u lahůdek, luxusního zboží, vysoce kvalitních oblekových látek apod., je nutno stanovit ceny vyšší než u zboží široké spotřeby, aby tak poptávka byla regulována. To neplatí jen pro zboží – podle stejné zásady je nutno stanovit i poplatky za byty a služby. Například za jednopokojový nebo dvoupokojový byt s běžným příslušenstvím je nutno stanovit nízké nájemné, zatímco u komfortně vybavených třípokojových a vícepokojových bytů nájemné vyšší, neboť jich je zatím málo. Samozřejmě, že takováto opatření nebude nutno přijímat, až se naše výrobní síly rozvinou natolik, že v dostatečné míře zabezpečí všechno zboží a zařízení, které si lidé žádají.

Aby byly ceny správně stanoveny, je nutná jejich unifikace.

To, že se ceny dosud v některých dílčích případech stanovovaly nesprávně, je v souvislosti s tím, že vedoucí pracovníci Státní plánovací komise, ministerstva financí a některých jiných ekonomických orgánů tvrdili, že výrobky z podniků místního průmyslu mají jen místní význam, tvorbu jejich cen nesledovali a ponechávali to v pravomoci předsedům provinčních lidových výborů. Zrovna tak jako jsme vytvořili oblastní plánovací výbory a sjednotili plánovací činnost, budeme proto musít zřídit i oblastní cenové výbory, sjednotit ceny i na výrobky podniků místního průmyslu a upevňovat kontrolu nad tvorbou těchto cen se strany takových hospodářských orgánů jako Státní plánovací komise, ministerstva financí, Výboru pro tvorbu cen.

3. Otázka zemědělského trhu v socialistické společnosti a cesty k jeho odstranění

Zemědělský trh je jednou z forem obchodu, při níž rolníci prodávají na určitém místě obyvatelstvu přímo část zemědělské a živočišné produkce, vyrobené při společném hospodaření v zemědělských družstvech nebo v soukromém doplňkovém hospodaření. Přestože zemědělský trh je jednou z forem obchodu, která existuje v socialistické společnosti, obsahuje mnoho kapitalistických přežitků. Jaké přežitky kapitalismu se projevují u zemědělských trhů? Spočívají v tom, že ceny na zemědělských trzích se vytvářejí živelně podle nabídky a poptávky a tudíž zde do jisté míry působí slepě zákon hodnoty. Stát poptávku, nabídku a cenu na zemědělských trzích neplánuje. Samozřejmě, že v závislosti na rozvoji státního obchodu a na posílení regulačního působení státu na zemědělské trhy se živelnost zemědělských trhů do jisté míry omezuje, nicméně v etapě socialismu zatím zemědělské trhy úplně zrušit nelze.

Původní termín tržiště nevznikl za socialistického zřízení, ba ani ne za kapitalistického řádu, ale je to slovo, které se traduje už z období feudální společnosti. Tržiště vznikala s rozvojem řemesel ve feudální době. Korejci odedávna říkali obchod-

níkům „trhovci“, čímž označovali lidi, kteří na tržišti provozovali obchod. Tak tedy trh je zaostalou formou obchodování, která vznikla již ve feudální společnosti. V zásadě by tedy bylo lépe, kdyby v pokrokovém socialistickém zřízení takové zaostalé formy obchodu jako jsou trhy neexistovaly.

Nicméně pokud za socialismu existuje družstevní hospodářství i soukromá doplňková výroba, nelze aby zemědělský trh neexistoval a není na tom vůbec nic zlého, když zůstane. Zdá se, že někteří soudruzi se domnívají, že stát musí pro plánovité zásobování obyvatelstva vykupovat i produkty ze záhumenků. Ale to je nesprávné a ve skutečnosti to takto ani nejde. Pokud jde o produkty soukromé doplňkové výroby, musíme povolit, aby si je výrobci sami mohli spotřebovat a přebytky na trhu libovolně prodat nebo směnit za jiné zboží. I když stát musí vykoupit většinu produktů živočišné výroby nebo technických plodin, které se ve společném družstevním hospodářství vyrobí, část musí zemědělcům rozdělit. Rolníci mohou tyto produkty buď spotřebovat sami, nebo je mohou prodat výkupčím anebo na zemědělském trhu. Neznamena to tedy, že je zemědělec musí prodat výhradně a jedině výkupčímu, nýbrž musí mít možnost prodat je libovolně komukoliv. Jedině tak je možno zvýhodnit život obyvatelstva.

Ani v učebnicích politické ekonomie se nepíše o zemědělském trhu správně. Píše se tam, že zemědělský trh má nepříznivý vliv na rozvoj společného hospodaření, pěstuje v rolnících maloburžoasní ideologii a egoismus. Ale proč jsou v socialistické společnosti zemědělské trhy zapotřebí, jakou roli hrají, kdy mohou zmizet, to se tam jasně nepíše.

Na tom, že v socialistické společnosti zůstává doplňkové hospodářství nebo zemědělské trhy, není nic zlého, naopak, je to zcela v pořádku. Za podmínek, kdy stát ze své strany dosud nemůže zabezpečit dostatečné dodávky všeho zboží, které je k životu lidu zapotřebí, zvláště takových drobných životních potřeb jako třeba košťat a tykvoových naběraček nebo doplňkových potravin jako masa, vajec, sezamových a perillových semének apod., není přece nic špatného na tom, když tyto věci vyrobí soukromníci ve svém doplňkovém hospodářství a na trhu

je prodávají. Je to sice způsob zaostalý, ale jestliže nelze všechno zabezpečit moderním způsobem, musíme využít i zaostalého způsobu.

Někteří pracovníci projevují obavy, jakoby doplňková výroba nebo zemědělské trhy přivodily ihned obnovu kapitalismu. Ale není se čeho bát. Kdybychom poskytli družstevníkům mnoho záhumenků, neúčastnili by se aktivně společné práce, byli by přitahováni k soukromému hospodaření a mohlo by to vyvolat i kapitalistické prvky. Ale naši rolníci mají přece záhumenky jen ve velikosti několika desítek pchjong a soukromé doplňkové hospodářství v živočišné výrobě je omezeno na pěstování 1–2 vepřů či desítky slepic. Jestliže rolníci vysadí na svém záhumenku několik sazenic tabáku, není to ještě kapitalistické hospodaření, ani se nestávají kapitalisty tehdy, prodají-li na zemědělském trhu poněkud draže několik slepic.

Co by se stalo, kdybychom však přesto prohlásili, že doplňková výroba nebo zemědělské trhy mají nepříznivý vliv na společné hospodaření a vychovávají k egoismu a zákonem tyto trhy zlikvidovali? Trh by byl samozřejmě zrušen, ale prodej pod rukou by zůstal nadále. Rolníci by chodili po cizích domech nebo uličkách, kde by slepice nebo vejce ze záhumenků stejně prodávali. Bylo by možno je sledovat a jestliže by nezaplatili pokutu, stíhat je podle zákona. Ale násilnou likvidací zemědělských trhů by se nic nevyřešilo, naopak životu obyvatelstva by to přineslo jen nepříjemnosti a z mnoha lidí by se zbytečně stali provinilci.

A proto v podmínkách, kdy ze strany státu není ještě možno v dostatečné míře vyrobit a dodat všechno, co lidé k životu potřebují, musíme přísně varovat před levičáckou úchylnou uspěchané likvidace zemědělských trhů.

A kdy tedy soukromá doplňková výroba a zemědělské trhy vymizí?

Za prvé, budou odumírat teprve tehdy, až industrializací země a vysokým rozvojem techniky bude zabezpečen dostatek všeho spotřebního zboží, které lidé potřebují. Bude-li možno jakýkoliv předmět zakoupit ve státním obchodě, nikdo nebude zbytečně chodit na zemědělský trh, aby si ho koupil tam; ob-

chodování takovým zbožím by na zemědělských trzích už ani nebylo možné. Jestliže budou například naše závody ve velkém množství produkovat kvalitní a laciná chemická vlákna, pak lidé nebudou mít zájem chodit schválně po tržištích a nakupovat drahou bavlnu; a i kdyby ji někteří draze prodávali, nebudou ji moci prodat. Ani za dnešních podmínek se na zemědělských trzích neobchoduje takovým zbožím, v němž je poptávka lidí uspokojována; toto zboží se realizuje za stejné ceny ve všech oblastech naší země, ať to je v takovém velkém městě jako je Hamhung anebo třeba ve vesničce Pchotchöri na úpatí hory Paktusan. Je-li dostatek zboží a realizuje-li se za jednotné ceny, je to stejné jako přidělový systém.

Nesmíme však zapomínat, že zboží, u něhož poptávka obyvatelstva není uspokojována, se bude pod pultem anebo na zemědělských trzích prodávat i tehdy, jestliže by stát na ně stanovil jednotné ceny. Může dojít k takovým jevům, že někdo v obchodě nakoupí zboží, které bude prodávat za zvýšené ceny, jakmile se objeví lidé, kteří toto zboží nezbytně potřebují. Podívejme se na otázku prodeje vajec. V Pchjongjangu a jiných místech jsme postavili drůbežárny, kde produkujeme vejce, ale zatím jejich výroba nedosahuje takového stupně, aby stačila dostatečně obyvatelstvo zásobit. A protože i u vajec došlo k rozdílu mezi státem stanovenou cenou a cenou na zemědělském trhu, využívá se toho a dochází k jevům, že se vajíčka prodávají podruhé, z druhé ruky.

Samozřejmě, že není možno prohlásit někoho vinným jen proto, že prodal z druhé ruky několik vajec, a poslat ho za to do nápravného zařízení. Není jiné cesty, než zajistit kontrolu; jinak přijmout některá praktická opatření, například k regulaci množství prodávaných vajec. Taková opatření se přirozeně budou musít učinit, ovšem tím je možno jediné poněkud regulovat případy, kdy se v rukou několika lidí hromadí mnoho zboží, ale nijak se tím od základu nemohou odstranit případy prodeje z druhé ruky na zemědělských trzích nebo prodeje pod pultem.

Aby byl tento problém vyřešen, je nutno vyrábět dostatek zboží. Jestliže postavíme další drůbeží farmy a budeme vyrábět tolik vajec, abychom mohli poptávku obyvatel uspokojit, pak

prodej pod pultem zmizí a také nákup i prodej na zemědělských trzích sám od sebe odumře. Bude-li takto poptávka obyvatelstva uspokojována po státní linii a zboží směňované na zemědělských trzích bude odtud jedno po druhém mizet, nebude nakonec zemědělských trhů zapotřebí.

Za druhé, soukromá doplňková výroba a zemědělské trhy mohou odumřít teprve tehdy, až se družstevní vlastnictví změní ve vlastnictví všelidové.

Jak bylo již ukázáno v Tézích k otázkám socialistické vesnice, koupě a prodej na zemědělských trzích odumře tehdy, až se cestou neustálého zvyšování vedoucí úlohy všelidového vlastnictví nad vlastnictvím družstevním a organickým slučováním obou forem vlastnictví přemění družstevní vlastnictví ve vlastnictví všelidové.

Jednou z důležitých příčin existence zemědělského trhu je to, že nyní existuje vedle státního hospodářství též hospodářství družstevní a soukromé doplňkové hospodaření.

Až se proto obě formy vlastnictví slijí v jediné vlastnictví všelidové, s rozvojem výrobních sil odumře soukromé doplňkové hospodaření a tudíž i zemědělské trhy a obecně už nebude směny zboží zapotřebí. Pak budou výrobky rozdělovány přidělovým systémem. I dnes rozdělujeme rýži a některé jiné nezbytné zboží dělníkům a úředníkům pomocí přidělového systému, ale to přirozeně není proto, že bychom měli zboží nadbytek, ani to není přidělový systém, který existuje v podmínkách jednotného všelidového vlastnictví. V situaci, kdy je zboží nedostatek, jde o kontrolu nad tím, aby výživa a životní podmínky byly zabezpečeny pro všechny stejně. Na rozdíl od nynějšího přidělového systému, majícího za cíl kontrolu, přidělový systém výrobků, který hodláme zavést tehdy, až se výrobní síly vysoce rozvinou a obě formy vlastnictví se změní v jediné vlastnictví všelidové, bude představovat systém, který v souladu s mnohotvárnými požadavky obyvatelstva bude daleko lépe lidem zabezpečovat spotřební předměty v dostatečné míře vyráběné.

Závěrem je možno říci, že teprve tehdy vymizí zemědělský trh a prodej pod rukou a obchod bude moci plně přejít k přidělovému systému, až se výrobní síly rozvinou do té míry, že stát

bude schopen vyrábět a zásobovat obyvatelstvo v dostatečném množství těmi výrobky, které lidé požadují, a až se vlastnictví družstevní změni ve vlastnictví všelidové.

POKROKOVÍ NOVINÁŘI PĚTI KONTINENTŮ MUSÍ VYSOKO POZVEDNOUT OSTRŮ REVOLUČNÍHO PERA A PŘÍSNĚ ODSOUDIT AMERICKÝ IMPERIALISMUS

**Pozdravný projev přednesený na mezinárodní konferenci o
úkolech novinářů celého světa v boji proti agresi amerického
imperialismu.**

18. září 1969

Drazí delegáti!

Soudruzi a přátelé!

Tato mezinárodní konference novinářů, jež vyjadřuje ušlechtilé ideje a jednomyslné snahy novinářů pěti světadílů vystupovat proti imperialismu a kolonialismu za dosažení národní nezávislosti a společenského pokroku, byla svolána za obrovského zájmu revolučního lidu celého světa. Jsme nesmírně potěšeni tím, že setkání opravdových představitelů pokrokového tisku a publicistiky světa, probíhající pod revolučním praporem protiimperialistického a protiamerického boje, se koná právě v Pchjongjangu – hlavním městě naší země. Dovolte, abych jménem vlády Korejské lidově demokratické republiky vřele přivítal představitele pokrokových novinářů, kteří na tuto konferenci přijeli z Asie, Afriky, Latinské Ameriky, Oceánie a Evropy.

Soudruzi a přátelé!

Žijeme dnes v plodné epoše revolučních změn, kdy se koloniální systém imperialismu nezadržitelně hroutí, žijeme ve velkolepé historické epoše, kdy národně osvobozeněcká revoluce utlačovaných národů dobývá velikých vítězství.

Na světovém jevišti dnes probíhá urputný zápas mezi socialismem a imperialismem, mezi silami revoluce a kontrarevoluce.